

Posudek vedoucího diplomové práce
Tomáše Pácalta Přístup k uměleckému textu na střední škole

Tomáš Pácalt si pro svou diplomovou práci zvolil nelehký a současně přitažlivý úkol: popsat či ukázat osobní inspiraci a způsob, jak ji v roli učitele literatury na střední škole zprostředkovat. Východiskem jeho pojednání je bytostně pociťovaný deficit živého předání osobního zážitku při výuce literatury na střední škole. Spis je rozvržen do pěti kapitol. První pojednává o výběru textu k interpretaci a důsledcích, které z takové volby vyplývají, druhá kapitola představuje procesualní, proměnlivé čtení nebo čtení v čase, třetí skicuje cesty, jak studentům ukázat užitečnost výkladu textu, který vychází z jeho rozboru, čtvrtá míří ke smyslu takové činnosti, k tomu, aby se součástí interpretace uměleckého textu ve škole stala i průběžná otázka po tom, proč to vlastně děláme, a pátá, „případová“ část se o jednu výkladovou demonstraci pokouší (T. Pácalt si vybral McCarthyho Cestu).

V textu diplomové práce se autorův styl manifestuje trochu jinak, než je v tomto žánru obvyklé. Mohu-li si dovolit výpůjčku, pak mě napadá druhá polovina spojení, jež při výkladu díla Jakuba Demla razil Vladimír Binar: *román duše, text z krize*. Pácaltova starost se neprojevuje naivním nebo insitním údivem či opojením z možnosti formulovat tzv. vlastní myšlenky, ohromovat okolní svět tím, jak jemu samému věci „připadají“, nýbrž vychází z nazření věčné nedostatečnosti a bídy – jak v porozumění uměleckému textu, tak pro umění výkladu v podmínkách vzdělávacího procesu.

Role vedoucího práce byla oproti běžně zpracovávaným diplomním úkolům v tomto případě poněkud odlišná. Spočívala v kladení otázek na relevanci tématu, a tím způsobovala, že se předmět práce průběžně měnil. Diplomant navíc na mé otázky často ani nečekal a své téma precizoval ještě předtím, než uslyšel některé mé podněty nebo námítky. Normálně se v takových situacích na studenty hněvám, že nevyčkali mé redakce, ale nad přítomným textem mi to nevadilo, resp. jsem takovýto, do jisté míry nekoordinovaný postup vnímal jako autentický diplomantův zápas o jeho téma.

Zrod textu s takto unikavou substancí navíc provázela potřeba nejen kontrolovat věcnou, obsahovou stránku aspoň některých pasáží a styl zpracování, ale taky přihlížet k tomu, že necitelný nebo příliš invazivní zákrok může zvláštní charakter předkládané práce narušit. Tím se jako vedoucí diplomového spisu nedistancuju od jevů, které jednotlivě možná vypadají jako myšlenkově nebo jazykově nezvládnuté, ale naopak je potvrzují jako nutné nebo organické projevy jisté struktury, která jako celek funguje. Současně připouštím, že takový text se bude možná složitě oponovat, neboť není zaštiťován relativně kontrolovanými parametry.

Práce Tomáše Pácalta se nejen obtížně oponuje, ale taky hodnotí. Za její původnost a věrojatnost ji však rozhodně doporučuji k obhajobě a navrhuji známku velmi dobře až výborně, dle průběhu obhajoby a kontextu ostatních diplomových prací.